DOI: [10.32702/2307-2156-2021.11.33](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.11.33)

УДК 351.82:[005.72:334.7]:347.73:336.7](477)

*К. І. Ровинська,
к. держ. упр., доцент кафедри державознавства і права,
Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0002-1334-3112
І. Е. Лиховідова,
аспірант кафедри державознавства і права,
Одеський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України
ORCID ID: 0000-0002-3020-3453*

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНИХ ГАРАНТІЙ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ

*K. Rovynska
PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of State Studies and Law,
Odessa Regional Institute for Public Administration
I. Lykhovidova
Postgraduate student of the Department of State Science and Law,
Odessa Regional Institute for Public Administration*

DEVELOPMENT OF STATE GUARANTEES OF CORPORATE GOVERNANCE IN THE CONDITIONS OF FUNCTIONING OF THE VIRTUAL ASSETS MARKET IN UKRAINE

Статтю присвячено визначенню ролі держави у регулюванні обігу віртуальних активів, як складових системи корпоративного управління. Наведено визначення основних термінів, що використовуються при проведенні операцій з віртуальними активами. Розглянуто доцільність легалізації обігу віртуальних активів та досліджено сучасний стан використання криптовалюти у світі та в Україні. Проаналізована практика використання електронних активів суб'єктами господарювання, а саме: при формуванні статутного капіталу товариств. Визначені проблеми, які заважають повноцінному функціонуванню та подальшому розвитку ринку віртуальних активів, сучасний стан законодавчого регулювання використання віртуальних активів, а також забезпечення захисту інвесторів при здійсненні інвестицій на ринку віртуальних активів. Таким чином, в статті доведена необхідність законодавчого закріплення та державного регулювання операцій з криптовалютою.

The article is devoted to defining the role of the state in regulating the circulation of virtual assets as components of the corporate governance system. It is determined that due to the fact that the current development of technologies and markets in Ukraine and the world has resulted in the creation of new objects of civil rights, which exist exclusively in digital (intangible) form, are actually in civil circulation and significantly affect on socio-economic relations, forming a special

and new market, a necessary element of the new modern economic paradigm of any state is a developed market of virtual assets. It was found that in Ukraine such a market is in fact already formed and has existed for about five years, but is completely outside the legal field of the state. In addition, the practice of using e-currency by business entities is already being established, namely: in the formation of the authorized capital of companies and in payments for goods and services. That is why there is a need for the state to protect Ukrainian investors when investing in the market of virtual assets. As a result, the study in the field of state regulation of such relations is updated, given that the priority of the corporate governance system is to protect the rights of investors. In this regard, the article defines the main terms used in transactions with virtual assets. The expediency of legalization of virtual assets circulation is considered and the current state of cryptocurrency use in the world and in Ukraine is studied. The practice of using electronic assets by business entities is analyzed, namely: in the formation of the authorized capital of companies. Definitely problems that hinder the full functioning and further development of the market of virtual assets, the current state of legislative regulation of the use of virtual assets, as well as ensuring the protection of investors in investing in the market of virtual assets. Therefore, for the proper functioning and further development of the virtual assets market it is necessary to create state guarantees in the form of organizational and legal foundations for the functioning of such a market, as well as to determine the conditions of virtual capital participation in corporate governance taking into account global trends. Thus, the article proves the need for legislative consolidation and state regulation of cryptocurrency transactions.

Ключові слова: державні гарантії; корпоративне управління; криптовалюта; віртуальні активи; господарська діяльність; статутний капітал; інвестор; фінансовий моніторинг.

Keywords: state guarantees; corporative management; cryptocurrency; virtual assets; economic activity; share capital; investor; financial monitoring.

Постановка проблеми. З розвитком технологій та ринків у світі виникає поява нових активів, які існують виключно у цифровій формі та сьогодні формують особливий ринок – ринок віртуальних активів. У зв'язку з цим у всьому світі набувають значного поширення операції з криптовалютою. Крім того, вже встановлюється практика використання електронної валюти суб'єктами господарювання, а саме: при формуванні статутного капіталу товариств та при розрахунках за товари та послуги. Україна не є винятком. Саме тому виникає необхідність забезпечення державою захисту українських інвесторів при здійсненні інвестицій на ринку віртуальних активів. В результаті, актуалізується дослідження в сфері державного регулювання таких відносин з огляду на те, що першочерговим завданням системи корпоративного управління є захист прав інвесторів.

Аналіз останніх публікацій за проблематикою та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми. Значну увагу дослідженню віртуальних активів, проблемам та перспективам їх використання у корпоративному управлінні, а також законодавчому регулюванню їхнього обігу присвячено праці Р. Баглей, К. Безверхого та А. Кувшінової, Я.В. Белінської, Я.В. Кавецького, Д.О. Корінного, О.С. Літвінова, В.О. Мандрика та В.П. Мороза, І.М. Макарчук, О.В. Перчук та В.В. Малишко. Крім того, зарубіжний досвід, перспективи та виклики впровадження віртуальних активів у статутному капіталі товариств у своїх роботах розглядали Г.О. Волошіна, С.О. Нікола, А.М. Рахімі. Однак, тема легалізації операцій з такими активами та їх державне врегулювання на теперішній час є досить актуальною. Адже активне використання віртуальних активів у сфері господарювання, зокрема використання їх при формуванні статутного капіталу товариств, потребує їх врегулювання на законодавчому рівні. Крім того, виникає необхідність дослідження доцільності здійснення державою нагляду у даній сфері з метою залучення інвесторів, а також їх захисту.

Мета статті. Аналіз сучасного стану державних гарантій функціонування ринку віртуальних активів в зарубіжних країнах та в Україні, висвітлення використання віртуальних активів в корпоративному управлінні, а саме: у якості внеску до статутного капіталу господарських товариств, визначення необхідності законодавчого забезпечення обігу віртуальних активів в Україні та встановлення системи державних гарантій функціонування ринку віртуальних капіталів в корпоративному управлінні України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поточний розвиток технологій та ринків в Україні та світі мав своїм наслідком створення нових об'єктів цивільних прав, що існують виключно у цифровій (нематеріальній) формі, фактично перебувають у цивільному обігу та істотним чином впливають на суспільно-економічні відносини, формуючи особливий та новий ринок. Необхідним елементом нової сучасної економічної парадигми будь-якої держави стає розвинений ринок віртуальних активів. В Україні такий ринок

фактично вже є сформованим та існує протягом приблизно п'яти років, але знаходиться повністю поза межами правового поля держави [1].

Віртуальними активами є сукупність даних в електронній формі, які мають вартість. Від реальних грошей вони відрізняються тим, що не випускаються центральними банками. Найвідомішим видом віртуального активу на сьогодні є криптовалюта – різновид цифрової валюти, емісія та облік якої виконується децентралізованої платіжною системою повністю в автоматичному режимі [2].

Визначення основних термінів, що використовуються при проведенні операцій з віртуальними активами, наведемо у наступній таблиці:

Таблиця 1.
Основні терміни операцій з віртуальними активами та підходи до їх визначення

<i>№ з/п</i>	<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>	<i>Джерело</i>
1.	Криптовалюта	Швидка та надійна система платежів і грошових переказів, заснована на новітніх технологіях і непідконтрольна жодному уряду. Це інноваційна мережа платежів та новий вид грошей [3].	Bitcoin security
		Фідуціарна цифрова валюта, валютний курс якої встановлюється на підставі вільно плаваючого режиму як результат попиту і пропозиції на валютному ринку з повною відсутністю контролю з боку центробанків [4, с. 61].	Е. Молчанова, Ю. Солодковський
		Цифровий актив, що є засобом обміну та використовує криптографію для безпеки своїх транзакцій, контролю створення додаткових одиниць та для перевірки передачі активів [5, с. 67].	В.О. Мандрик, В.П. Мороз
		Ланцюжок даних, у якому перша ланка містить інформацію про її походження (майнінг), а всі наступні – про перехід від одного власника до іншого. Тобто за своєю економічною сутністю криптовалюта – це той самий переказний вексель (тратта), який супроводжується цілим рядом передавальних написів – індосаментів. Але основою емісії криптовалют є не товарні або кредитні операції (обмін вартостями), а певна логічна програма [6].	О. Шаров
		Цифрова децентралізована валюта, одиниця якої – монета, яка криптографічно захищена від підробки, оскільки являє собою зашифровану інформацію, скопіювати яку неможливо, а всі відомості про транзакції зберігаються в системі блокчейн [7].	Н. Дубневич, І. Шевченко, М. Полатайко та ін.
2.	Блокчейн	Основа криптовалюти, розподілена база даних, що зберігає впорядкований ланцюжок записів (так званих блоків), що постійно довшас. Кожен блок містить часову позначку, хеш попереднього блоку та дані транзакцій, подані як хеш-дерево. Дані захищено від підробки та спотворення [8, с. 31].	К. Безверхий, А. Кувшінова
		Основа криптовалют, з технічної точки зору – база даних для запису та зберігання даних про транзакції [6].	О. Шаров
		Децентралізований або розподілений електронний реєстр достовірних та незмінних даних, функціонування якого ґрунтується на криптографічних алгоритмах, основною властивістю якого є фіксація інформації про всі здійснені транзакції за допомогою створення блоків-транзакцій. Є, по суті, обліковою книгою, яка є у кожного учасника системи, в якій записані всі без виключення транзакції, що мали місце в цій системі. Характерна особливість полягає в тому, що сторінки цієї книги одночасно зберігаються у всіх користувачів мережі, постійно оновлюються і мають посилання на попередні сторінки. При спробі	Ю.О. Конах

		фальсифікувати запис про будь-яку транзакцію система відразу ж звертається до інших версій цієї книги і виявляє невідповідність у структурі блоків [9, с. 4].	
		Багатофункціональна і багаторівнева інформаційна технологія, призначена для надійного обліку різноманітних активів. Технологія надійного розподіленого зберігання записів про всі коли-небудь здійснені транзакції. По суті є ланцюжком блоків даних, обсяг якого постійно зростає в міру додавання нових блоків із записами останніх транзакцій. Це хронологічна база даних, тобто така база даних, у який час, коли було зроблено запис, нерозривно пов'язаний із самими даними, що робить її незмінною [10, с. 11].	А.В. Скирда
		Спосіб зберігання даних або цифровий реєстр транзакцій, угод, контрактів та будь-яких даних, які потребують використання окремих незалежних записів. Сутність полягає в обліку та обміні правами власності на цифрові активи (структуровані дані) у вигляді розподіленого реєстру однорангової мережі [11, с. 22].	А. Карпенко, А. Осьмак
		Технологія, що полягає у побудові децентралізованого або розподіленого електронного реєстру достовірних та незмінних даних. Цілісність даних у блокчейні забезпечується його розподіленістю та криптографічним захистом. Блокчейн є основною платформою для функціонування криптовалют [7].	Н. Дубневич, І. Шевченко, М. Полатайко та ін.
3.	Майнінг	Процес створення коду, згенерованого комп'ютером за допомогою електронних обчислень [8, с. 31].	К. Безверхий, А. Кувшінова
		Походження, процес випуску, емісія криптовалюти [6].	О. Шаров
		Спосіб заробітку криптовалюти за допомогою обчислювальних потужностей комп'ютера, зміст якого полягає у підтримці розподіленої платформи і створення нових блоків із можливістю отримати винагороду в формі емітованої валюти і комісійних зборів у різних криптовалютах. Вироблені обчислення потрібні для забезпечення захисту від повторного використання одних і тих же одиниць валюти, а зв'язок майнінгу з емісією стимулює людей витратити свої обчислювальні потужності та підтримувати роботу мереж [4, с. 68].	В.О. Мандрик, В.П. Мороз
		Обробка даних, що забезпечує функціонування та децентралізацію систем, побудованих на базі технології блокчейн, результатом якої є створення та запис нового блоку. Запис блоку здійснює Нода, яка першою створить блок таким чином, щоб той відповідав вимогам системи. У більшості систем на базі технології блокчейн за успішний запис блоку Нода отримує винагороду у криптовалюті відповідної системи, яка спеціально для цього емітується та/або формується з комісії за транзакції в цій системі [7].	Н. Дубневич, І. Шевченко, М. Полатайко та ін.

Отже, криптовалютою є віртуальна валюта, захищена специфічними криптографічними методами, емісія та обслуговування транзакцій якої забезпечується децентралізованою глобальною комп'ютерною мережею та за визначених умов має певну вартість в зв'язку з чим може розглядатися як форма капіталу.

Найпершою криптовалютою став Bitcoin – цифрова криптовалюта, створена в 2008 році невідомим математиком або групою осіб (наразі це точно не встановлено) під псевдонімом Сатоши Накамото. В основі

ідеї Bitcoin лежало бажання створити не «папірці», які представляють реальні гроші, а електронну валюту з тими властивостями золота, завдяки яким воно є ідеальними грошима [12, с. 96].

Основними передумовами виникнення такого феномену, як криптовалюта, є глобалізація економіки та інтенсивний розвиток грошового ринку, що спростовує соціально-економічні кордони між державами та створює єдиний віртуальний економічний простір, що виключає участь посередників у вигляді фінансових інститутів. Таким чином, операції з криптовалютою відрізняються підвищеною швидкістю та зменшеною комісією [13, с. 79].

Україна – одна з двох десятків країн, в яких ця сфера активно розвивається. За даними Глобального рейтингу прийняття криптовалюта Україна посідає перше місце за обсягом операцій з криптовалюта і активністю користувачів [14]. У зв'язку з чим постає питання врегулювання ринку віртуальних активів в Україні.

Неможливо не погодитися з думкою Г.О. Волошиної, що зарубіжні країни, які надають криптовалюті статус майна або активу, прямо передбачають реальну можливість використання криптовалюти в процесі корпоративного управління, а саме: у якості внеску до статутного капіталу господарських товариств. Зокрема, в США, Німеччині, Японії та Франції законодавчо визначено поняття криптовалюти, закріплено її правовий статус та вже сформована судова практика. Південна Корея визнала криптовалюту активом, Канада та Австралія – нематеріальним активом, Німеччина – платіжним засобом, у Нідерландах судом визначено її одним із видів майна, а Великобританія, в свою чергу, розглядає питання про створення своєї національної криптовалюти [15, с. 491].

Перший досвід використання криптовалюти у корпоративному управлінні відбувся у 2015 року, коли італійський підприємець, Томас Бертані, до статутного капіталу своєї компанії Oracle Srl вніс 45 Bitcoin. Ця перша в світі операція стала можливою завдяки статті Цивільного кодексу Італії, якою передбачено, що будь-які активи, які мають економічну оцінку, можуть вважатися капіталом [15, с. 491].

Таким чином, актуальним постає питання можливості внесення криптовалюти до статутного капіталу господарських товариств в Україні та його участі у системи корпоративного управління. Так законодавством України, яке регулює діяльність господарських товариств та систему корпоративного управління, не передбачено прямої заборони на здійснення таких операцій. В Україні першою компанією зі статутним капіталом, сформованим за допомогою криптовалюти Bitcoin, у 2016 році стала юридична компанія Axon Partners. [15, с. 491]. Отже, явище, яке потребує законодавчого врегулювання та державних гарантій у вигляді визначених «правил гри» існує та розвивається.

Очікувано, що за вимогами часу було розроблено проект Закону України «Про віртуальні активи» відповідно до якого криптовалюта прирівнюється до нематеріального блага, що також не суперечить ст. 177 Цивільного кодексу України [1].

Разом з тим, І.М. Макачук, О.В. Перчук та В.В. Малишко цілком доречно стверджують, що у зв'язку з тим, що технологія блокчейн є самодостатньою, безпечною, децентралізованою, надійною та дешевою, в Україні, в перспективі її можна активно використовувати не тільки для ІТ технологій та кібербезпеки, а й для зберігання даних у торгівлі нерухомістю та реєстрації майна, в кадастровому обліку, державному управлінні, банківській сфері, освіті, медицині, торгівлі, страхуванні, судовому діловодстві тощо [16, с. 183].

Активний розвиток криптовалют в Україні потребує не тільки правового врегулювання їх обігу, а й державних гарантій операцій із внесенням їх до статутних капіталів господарських товариств з метою захисту прав усіх учасників таких відносин. Крім того, О.С. Літвінов звертає увагу на те, що аспекти функціонування криптовалюти, яка не піддається контролю, створюють загрозу безпеки, так як можуть використовуватися у якості інструментів для відмивання грошей, фінансування заборонених законом операцій, ухилення від сплати податків, шахрайства, а також можуть використовуватися терористичними організаціями. Враховуючи «незалежність» Bitcoin від світових фінансових систем, його правовий статус дотепер не визначений. Все це свідчить про незабезпеченість криптовалют та їх суперечливості з входженням в правове поле держав [17, с. 104].

Проте, на даний час в Україні повноцінному функціонуванню та подальшому розвитку ринку віртуальних активів заважає цілий ряд невирішених проблем, серед яких:

- відсутність правового регулювання відносин, що виникають у сфері обігу віртуальних активів;
- відсутність механізмів оподаткування доходів, отриманих від операцій з віртуальними активами;
- відсутність правових гарантій захисту права власності учасників ринку віртуальних активів;
- регулювання діяльності професійних учасників ринку віртуальних активів;
- відсутність механізмів контролю за обігом віртуальних активів, які можуть використовуватись з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;
- відсутність дієвих механізмів залучати іноземні інвестиції в високотехнологічні галузі економіки України [1].

Визначення та встановлення державних гарантій функціонування ринку віртуальних активів потребує врахування особливостей таких активів. Наприклад, Я.В. Белінська виділяє наступні властивості Bitcoin:

- нематеріальність – знаходяться виключно в світовій мережі Інтернет;
- непідконтрольність нікому – навіть самому винахіднику;
- анонімність – власників виявити неможливо;

- наявність вартісної основи – на майнінг Bitcoin витрачаються комп'ютерні ресурси;
- умовно обмежений ресурс завдяки введенню функції швидкості сумарно видобутих Bitcoin від часу, яка є обернено пропорційна, з часом падає і наближається до нуля – максимальна кількість Bitcoin очікується в обсязі 21 млн до 2025 року;
- відкритість і доступність для кожного – будь-яка людина може простежити всі транзакції в процесі майнінгу будь-якого Bitcoin [18, с. 174].

Системою державного регулювання та гарантій корпоративного управління із віртуальним капіталом має бути врахована така особливість як те, що добута криптовалюта відразу стає частиною глобального ринку і не має географічної прив'язки.

Тобто, в Україні фактично існує та розвивається ринок криптовалют, якому притаманні свої ознаки, де існують певні стейкхолдери, а також де мають місце оціночні обсяги ринку. Але, через відсутність державного регулювання, він не має юридичного статусу.

Разом з тим, на Всесвітньому економічному форумі у січні 2018 року у Давосі жваво обговорювалися питання регулювання ринку криптовалют і криптоактивів, де МВФ зазначив, що приступив до моніторингу та аналізу ризиків, пов'язаних з криптовалютами, а також потенційних вигід від них [19, с. 235]. В результаті, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) було заплановано законодавчо визнати криптовалюти фінансовим активом та дозволити інвестувати і використовувати ці фінансові інструменти, створити умови для економічного розвитку цієї діяльності, запровадити податкові умови, наглядові функції тощо.

На засіданні Ради з фінансової стабільності у 2018 році була підтримана представлена НКЦПФР концепція регулювання операцій з криптовалютою, яка мала на меті забезпечення якості змін, які потрібно буде ввести до законодавства задля розвитку цього сектору. Згідно даної концепції, ринок криптовалют має регулюватися з боку держави тільки в тому випадку, коли йдеться про фінансовий моніторинг і оподаткування і тільки при конвертації криптовалют у фіатні гроші (тобто у валюту, яку уряд оголосив як законний засіб платежу, попри те, що вона не має жодної внутрішньої вартості і не забезпечена резервом). НКЦПФР було запропоновано визначити поняття криптовалюти і токена, зокрема, токеном вважати «централізовану або децентралізовану одиницю обліку, яка заснована на математичних обчисленнях із застосуванням комп'ютерної мережі і має криптографічний захист». А криптовалюту визнати «токеном, який функціонує як спосіб обміну і збереження вартості» [20].

Даною концепцією регулювання операцій з криптовалютою визначено НКЦПФР головним регулятором на ринку криптовалют і закріплено за нею ліцензування криптобірж і криптообмінників. Передбачено, що НКЦПФР в рамках регулювання операцій з криптовалютою буде класифікувати і визначати маркери як фінансові інструменти, регулювати обмін і купівлю-продаж криптовалют через криптообмінники, а також процедури розміщення токенів. Водночас, згідно з концепцією, Державній службі фінансового моніторингу відводиться функція здійснення фінансового моніторингу і контролю за криптобіржами, а Міністерству фінансів і Державній фіскальній службі – за сплатою податків від операцій з крипто валютою [20].

Відтак, визначено, що ринок віртуальних активів потребує належного законодавчого врегулювання, яке покликане не лише надати можливість учасникам суспільних правовідносин розпоряджатись такими об'єктами, але й забезпечити баланс інтересів учасників ринку та сприяти надходженню інвестицій в Україну в систему корпоративного управління.

Критично важливим завданням є не тільки забезпечення захисту українських інвесторів при здійсненні інвестицій на ринку віртуальних активів, а також визначення державного органу, що здійснюватиме:

- державне регулювання, нагляд та моніторинг за діяльністю постачальників послуг, пов'язаних з віртуальними активами;

- реєстрацію таких суб'єктів;

- встановлення механізмів превентивних заходів, санкцій та інших правозастосовних методів.

Першими кроками в правовому забезпеченні функціонування ринку віртуальних активів можливо визнати підготовку ряду законопроектів, зокрема: «Про обіг криптовалюти в Україні» № 7183 від 06.10.2017 р. та «Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні».

Передбачалося, що прийняття зазначених вище законопроектів «створить передумови для розвитку економіки на базі новітніх технологій в Україні, що призведе до надходження додаткових високотехнологічних інвестицій, підвищить конкурентоспроможність країни на світовому ринку та сприятиме зростанню ВВП [21; 22].

У 2018 році було запропоновано внести до Податкового кодексу України зміни, у яких визначаються особливості оподаткування податком на прибуток підприємств, податком на доходи фізичних осіб, податком на додану вартість операцій з віртуальними активами, під якими розуміється «будь-яка форма запису в рамках розподіленого реєстру записів у цифровій формі, що може використовуватися як засіб обміну, одиниця обліку чи як засіб збереження вартості», та різновидами якого є «криптовалюти та токен-активи» [23].

На жаль, вищезазначені законопроекти у висновках Головного науково-експертного управління отримали зауваження та 29 серпня 2019 року були відкриті їх ініціаторами.

Наступним етапом у розвитку легалізації операцій з криптовалютами стає прийняття Верховною Радою України 8 вересня 2021 року Закону України «Про віртуальні активи» (далі – Закон). [1].

Законом передбачається комплексне регулювання відносин, що виникають в процесі створення, випуску в обіг та обігу віртуальних активів, зокрема, укладення й виконання правочинів з ними.

Передбачається, що реалізація положень законопроекту сприятиме забезпеченню відкритості та прозорості умов угод, які укладаються на ринку віртуальних активів, та запобіганню зловживанням на цьому ринку з боку недобросовісних учасників. Крім того, закон сприятиме розбудові інфраструктури ринку віртуальних активів, забезпеченню його відкритості та ефективності.

В Україні, до вступу в силу даного Закону, правовий статус мають лише два фінансових інструмента – цінні папери та деривативи. Віртуальний актив по статусом прирівнюється до речей, коштів, майна, цінних паперів, оскільки є об'єктом цивільних прав (разом з набуттям чинності Закону, Цивільний кодекс України буде доповнений окремою главою 151 «Віртуальні активи»). Однак, віртуальні активи не є засобом платежу на території України і не можуть бути предметом обміну на майно, товари, роботи, послуги [2].

Організаційну систему з боку держави, яка має забезпечувати та контролювати дотримання Закону визначено у складі трьох регуляторів:

- Національний банк України – для віртуальних активів, забезпечених валютними цінностями, тобто, національної, іноземною валютою або металами;

- НКЦПФР – для віртуальних активів, забезпечених цінним папером або деривативних фінансовим інструментом;

- Міністерство цифрової трансформації України – для інших віртуальних активів [1].

В контексті корпоративного управління держава зобов'язує стейкхолдерів віртуальних активів розкривати свою структуру власності, щоб можна було встановити особу, реально впливає на прийняття рішень в процесі діяльності, а керівник, головний бухгалтер та засновник повинні будуть мати бездоганну ділову репутацію [2]. Така вимога відповідає світовим загальним принципам корпоративного управління та підвищує рівень корпоративної культури, який приваблює інвесторів.

Складовою системи державних гарантій учасників корпоративного управління є вимоги п. 8 ст. 6 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення», яка встановлює, що постачальники послуг, пов'язані з обігом віртуальних активів, відносяться до суб'єктів первинного фінансового моніторингу [24].

Власникам віртуальних активів, які можуть бути учасниками корпоративного управління шляхом внесення своїх віртуальних активів до статутного фонду, не вдасться залишитися непоміченим з боку регуляторних та правоохоронних органів, оскільки разом з сумою фінансової операції аналізуються і дані про її учасників, зокрема інформацію чи не відмиваються злочинні кошти за допомогою операцій з віртуальними активами.

Висновки та перспективи подальших досліджень. З огляду на активізацію та значний стрибок у розвитку прав корпоративної власності у вигляді віртуальних активів, зручність та швидкість їх обороту, виникає безперечна потреба створення системи державних гарантій у сфері ринку віртуальних активів (організаційних, правових) з метою захисту інтересів усіх учасників корпоративного управління, а також створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні.

Встановлено, що в Україні ринок віртуальних активів існує близько п'яти років та вже є фактично сформованим, але він не має юридичного статусу через відсутність відповідного державного регулювання.

Отже, сьогодні, для належного функціонування та подальшого розвитку ринку віртуальних активів необхідним є створення державних гарантій у вигляді організаційно-правових засад функціонування такого ринку, а також визначення основ умов участі віртуального капіталу в корпоративному управлінні з урахуванням світових тенденцій у цій сфері. Разом з тим, актуальним залишаються питання визначення системи державного регулювання операцій із внесення криптовалюти до статутних капіталів господарських товариств та використання криптовалюти суб'єктами господарювання при розрахунках за товари та послуги, а також державного захисту механізмів, пов'язаних із інвестиціями у віртуальні активи громадян та підприємств в Україні.

Список використаної літератури:

1. Про віртуальні активи : Проект Закону України від 11.06.2020 р. № 3637.
URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69110 (дата звернення: 28.10.2021).
2. Плискань І. Легалізація віртуальних валют: що передбачено новим законом? URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/206372_legalzatsya-vrtualnikh-valyut-shcho-peredbacheno-novim-zakonom (дата звернення: 28.10.2021).
3. Посольство біткойна в Україні. URL: <https://www.embassyofbitcoin.com> (дата звернення: 28.10.2021).
4. Молчанова Е. Глобальна сервісна природа сучасних крипто-валют. *Міжнародна економічна політика*. 2014. № 1. С. 60 – 79. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Мер_2014_1_6 (дата звернення: 28.10.2021).
5. Мандрик В. О., Мороз В. П. Законодавче регулювання обігу криптовалюти в Україні, проблеми та перспективи їх розвитку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2019. Т. 29. № 4. С. 67 – 71. – URL: <https://doi.org/10.15421/40290414> (дата звернення: 28.10.2021).

6. Шаров О. Криптовалюти: глобальні гроші чи глобальна піраміда. URL: <https://zn.ua/ukr/finances/kriptovalyuti-globalni-groschi-chi-globalna-piramida-263545.html> (дата звернення: 28.10.2021).
7. Криптовалюта: Зібрати по криптах. Криптофахівці роз'яснюють юристам значення найпоширеніших слів «латини майбутнього» – криптомови / Н. Дубневич та ін. URL: <http://jurist.ua/?article%2F1402> (дата звернення: 28.10.2021).
8. Безверхий К., Кувшинова А. Криптовалюта : гроші чи мильна бульбашка? *Бухгалтерський облік і ауд.* 2019. № 1. С. 29 – 38. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/24357/29-38.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (дата звернення: 28.10.2021).
9. Конах Ю. О. Правові аспекти застосування систем на основі технології блокчейн : дис. ... маг. права. Київ, 2018. 114 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27086/1/Konakh_magistr.pdf (дата звернення: 28.10.2021).
10. Скирда А. В. Аналіз сучасних тенденцій розвитку технології «блокчейн» та цифрових валют : кваліфік. (бакалавр.) робота. Вінниця, 2021. 70 с. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/10580> (дата звернення: 28.10.2021).
11. Карпенко О., Осьмак А. Цифрова технологія «блокчейн» в державному управлінні: сутність, переваги та ризики застосування. *Теоретичні та прикладні питання державотворення : електрон. наук. фах. вид.* Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. Вип. 21. с. 20 – 28. – URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/E-21.pdf> (дата звернення: 28.10.2021).
12. Кавецький В. Я. Криптовалюта в трансформаційних економіках. *Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки* : тези доп. учасників VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. С. 96 – 97.
13. Нікола С. О., Рахімі А. М. Перспективи впровадження криптовалюти у статутний капітал українських підприємств. *Механізми державного регулювання конкурентоспроможності національної економіки та міграційних процесів* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 13 берез. 2021 р.). Одеса : ОНУ ім. І. І. Мечникова, 2021. С. 79 – 81. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30814> (дата звернення: 28.10.2021).
14. The 2020 Global Crypto Adoption Index: Cryptocurrency is a global phenomenon. URL: <https://blog.chainalysis.com/reports/2020-global-cryptocurrency-adoption-index-2020> (дата звернення: 28.10.2021).
15. Волошина Г. О. Криптовалюта як вклад до статутного капіталу господарського товариства: виклики та зарубіжний досвід. *Молодий вчений : Юридичні науки*, 2018. № 12 (64). С. 490 – 493. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12/112.pdf> (дата звернення: 28.10.2021).
16. Макарчук І. М., Перчук О. В., Малишко В. В. Перспективи використання криптовалют у сучасних економічних системах. *Вісник ЖДТУ : Економіка, управління та адміністрування*, 2019. № 2 (88). С. 179 – 185. – URL: [https://doi.org/10.26642/jen-2019-2\(88\)-179-185](https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-179-185) (дата звернення: 28.10.2021).
17. Літвінов О. С. Криптовалюти як особливе поєднання криптографії, технології блокчейн і валют. *Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки* : тези доп. учасників VIII Всеукраїнської наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих вчених. Київ : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2018. С. 103 – 105.
18. Белінська Я.В. Біткоїн – проблеми і перспективи. *Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації* : збірн. мат. наук.-практ. кругл. столу. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. С. 174 – 177.
19. Корінний Д.О. Еволюція технології блокчейн та оцінка ризиків впровадження ринку криптовалют. *Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації* : збірн. мат. наук.-практ. кругл. столу. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. С. 235 – 239.
20. Концепція державного регулювання операцій з криптовалютами. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kontseptsya-derzhavnogo-regulyuvannya-operatsiy-z-kriptovalyutami/> (дата звернення: 28.10.2021).
21. Про обіг криптовалют в Україні : Проект Закону України від 06.10.2017 р. № 7183 URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (дата звернення: 28.10.2021).
22. Про стимулювання ринку криптовалют та їх похідних в Україні: Проект Закону України від 10.10.2017 р. № 7183-1 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710 (дата звернення: 28.10.2021).
23. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування операцій з віртуальними активами в Україні : Проект Закону України від 14 вересня 2018 р. № 9083 URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597 (дата звернення: 28.10.2021).
24. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення : Закон України від 06.12.2019 р. № 361-IX. Дата оновлення: 10.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> (дата звернення: 28.10.2021).

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Draft Law of Ukraine "On virtual assets", available at: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69110 (Accessed 28 Oct 2021).
2. Plyskan, I. "Legalization of virtual currencies: what is provided by the new law?", available at: https://jurliga.ligazakon.net/news/206372_legalzatsya-virtualnikh-valyut-shcho-peredbacheno-novim-zakonom (Accessed 28 Oct 2021).
3. Bitcoin Embassy in Ukraine, available at: <https://www.embassyofbitcoin.com> (Accessed 28 Oct 2021).
4. Molchanova, E. (2014), "The global service nature of modern cryptocurrencies. International economic policy", *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, vol. 1, pp. 60 – 79, available at: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mep_2014_1_6 (Accessed 28 Oct 2021).
5. Mandryk, V. O. and Moroz, V. P. (2019), "Legislative regulation of cryptocurrency circulation in Ukraine, problems and prospects of their development", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 29, issue 4, pp. 67 – 71, available at: <https://doi.org/10.15421/40290414> (Accessed 28 Oct 2021).
6. Sharov, O. "Cryptocurrencies: global money or a global pyramid", available at: https://zn.ua/ukr/finances/kriptovalyuti-globalni-groshi-chi-globalna-piramida-263545_.html (Accessed 28 Oct 2021).
7. Dubnevych, N. and others "Cryptocurrency: Collect by crypts. Crypto specialists explain to lawyers the meaning of the most common words "Latin of the future" - cryptocurrencies", available at: <http://jurist.ua/?article%2F1402> (Accessed 28 Oct 2021).
8. Bezverkhyy, K. and Kuvshynova, A. (2019), "Cryptocurrency: money or a soap bubble?", *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, vol. 1, pp. 29 – 38, available at: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/24357/29-38.pdf?sequence=1&isAllowed=y> (Accessed 28 Oct 2021).
9. Konakh, Yu. O. (2018), "Legal aspects of application of systems on the basis of blockchain technology", Abstract of Ph.D. dissertation, Kyiv, Ukraine, P. 114, available at: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27086/1/Konakh_magistr.pdf (Accessed 28 Oct 2021).
10. Skyrda, A. V. (2021), "Analysis of current trends in the development of blockchain technology and digital currencies", qualification (bachelor) work, Vinnytsia, Ukraine, P. 70, available at: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/10580> (Accessed 28 Oct 2021).
11. Karpenko, O. and Osmak, A. (2017), "Blockchain digital technology in public administration: essence, advantages and risks of application", *Teoretychni ta prykladni pytannia derzhavotvorennia: elektron. nauk. fakh. vyd.*, vol. 21, pp. 20 – 28, available at: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/E-21.pdf> (Accessed 28 Oct 2021).
12. Kavetskyi, V. Ya. (2018), "Cryptocurrency in transformational economies", *Tezy dop. uchastnykiv VIII Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh*. [Abstracts of reports of participants of the VIII All-Ukrainian scientific-practical. conferences of students, graduate students and young scientists], *Problemy zabezpechennia efektyvnoho funktsionuvannia ta stabilnoho rozvytku bankivskoi systemy ta ekonomiky* [Problems of ensuring the efficient functioning and stable development of the banking system and economy], DVNZ «Universytet bankivskoi spravy», Kyiv, Ukraine, pp. 96 – 97.
13. Nikola, S. O. and Rakhimi, A. M. (2021), "Prospects for the introduction of cryptocurrency in the authorized capital of Ukrainian enterprises", *Materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 13 berez. 202.)* [Materials All-Ukrainian scientific-practical conf. (Odessa, March 13, 2021)], *Mekhanizmy derzhavnoho rehuliuвання konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky ta mihratsiinykh protsesiv* [Mechanisms of state regulation of the competitiveness of the national economy and migration processes], ONU im. I. I. Mechnykova, Odesa, Ukraine, pp. 79 – 81, available at: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/30814> (Accessed 28 Oct 2021).
14. The 2020 Global Crypto Adoption Index: Cryptocurrency is a global phenomenon, available at: <https://blog.chainalysis.com/reports/2020-global-cryptocurrency-adoption-index-2020> (Accessed 28 Oct 2021).
15. Voloshyna, H. O. (2018), "Cryptocurrency as a contribution to the authorized capital of a business company: challenges and foreign experience", *Molodyi vchenyi: Yurydychni nauky*, vol. 12 (64), pp. 490 – 493, available at: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12/112.pdf> (Accessed 28 Oct 2021).
16. Makarchuk, I. M. Perchuk, O. V. and Malysko, V. V. (2019), "Prospects for the use of cryptocurrencies in modern economic systems", *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, vol. 2 (88), pp. 179 – 185, available at: [https://doi.org/10.26642/jen-2019-2\(88\)-179-185](https://doi.org/10.26642/jen-2019-2(88)-179-185) (Accessed 28 Oct 2021).
17. Litvinov, O. S. (2018), "Cryptocurrencies as a special combination of cryptography, blockchain technology and currencies", *Tezy dop. uchastnykiv VIII Vseukrainskoi nauk.-prakt. konf. studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh*. [Abstracts of reports of participants of the VIII All-Ukrainian scientific-practical. conferences of students, graduate students and young scientists], *Problemy zabezpechennia efektyvnoho funktsionuvannia ta stabilnoho rozvytku bankivskoi systemy ta ekonomiky* [Problems of ensuring the efficient functioning and stable development of the banking system and economy], DVNZ «Universytet bankivskoi spravy», Kyiv, Ukraine, pp. 103 – 105.
18. Belinska, Ya.V. (2018), "Bitcoin - problems and prospects", *Zbirn. mat. nauk.-prakt. kruhl. Stolu* [Collection of materials scientific-practical round table], *Opodatkovannia ta ekonomichna bezpeka derzhavy v epokhu didzhytalizatsii* [Taxation and economic security of the state in the era of digitalization], Universytet DFS Ukrainy, Irpin, Ukraine, pp. 174 – 177.
19. Korinnyi, D.O. (2018), "Evolution of blockchain technology and risk assessment of cryptocurrency market introduction", *Zbirn. mat. nauk.-prakt. kruhl. Stolu* [Collection of materials scientific-practical round table],

Opodatkuvannia ta ekonomichna bezpeka derzhavy v epokhu didzhitalizatsii [Taxation and economic security of the state in the era of digitalization], Universytet DFS Ukrainy, Irpin, Ukraine, pp. 235 – 239.

20. The concept of state regulation of operations with cryptocurrencies, available at: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/kontseptsya-derzhavnogo-regulyuvannya-operatsy-z-kriptovalyutami/> (Accessed 28 Oct 2021).

21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Draft Law of Ukraine “On the circulation of cryptocurrency in Ukraine”, available at: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62684 (Accessed 28 Oct 2021).

22. The Verkhovna Rada of Ukraine (2017), Draft Law of Ukraine “On stimulating the cryptocurrency market and their derivatives in Ukraine”, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62710 (Accessed 28 Oct 2021).

23. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), Draft Law of Ukraine “On Amendments to the Tax Code of Ukraine on Taxation of Transactions with Virtual Assets in Ukraine”, available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64597 (Accessed 28 Oct 2021).

24. The Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine “On prevention and counteraction to legalization (laundering) of proceeds from crime, financing of terrorism and financing of proliferation of weapons of mass destruction”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> (Accessed 28 Oct 2021).

Стаття надійшла до редакції 29.10.2021 р.